

Leoš Janáček

Příhody lišky Bystroušky

Opera o třech dějstvích
Libreto skladatel podle povídky
Rudolfa Těsnohlídka

1. DĚJSTVÍ

1. obraz

Černý, suchý žleb. Odpolední letní slunce. V pozadí jeviště doupě jezevcovo. Jezevec vystrkuje z doupěte hlavu, kouří z dlouhé dýmky. Mušky krouží okolo (balet). – Modrá vážka (balet). – Modrá vážka i mušky uletí. Jezevec zaleze.

REVÍRNÍK

Dostaneme bóřku. Spolehnu si na chvíličku. Panímámě řeknu, že jsme čekali na poberty! Uvěří, však je dobrák ženská. Jak ráno po svatební noci je tady. Také jsem byl tak zmatrovaný! A ty moje flinto, kamarádko moja, pojď na moje staré myslivecké srdce! Nebrbleš, netrápíš, semka patříš.
(*Usíná.*)

CVRČEK

Kmotřenka, zakoncetovala si také.

KOBYLKA

Jen nebude-li kmotříčkovi vadit, že si potrpím na starodávné trýle.

KOMÁR

(*podnapilý*)
Šakva, sakva, sakulajda!

SKOKÁNEK

(*chytá komára*)
Brekete! Brekete!

KOMÁR

Co chceš, klučisko cizé?

SKOKÁNEK

Brekete!

KOMÁR

Sakva, zavři ju!

SKOKÁNEK

Brekete!

KOMÁR

Kdes byl, když hřmělo?
(*Uteče.*)

MALINKÁ BYSTROUŠKA

(*vběhne a zarazí se při pohledu na Skokánka*)
Mami! Mami! Co je to? Jí se to?

SKOKÁNEK

(*zděšeně uskočí a padne Revírníkovi zrovna na nos*)

Leoš Janáček

The Little Cunning Vixen

Opera in 3 Acts
Libretto by the composer based on
Rudolf Těsnohlídek's story

ACT 1

Scene 1

A dark, dry gorge on a sunny summer afternoon. At the back of the stage a badger's sett. The badger pokes his head out his burrow. He is smoking a long pipe. Small flies whirl around. Ballet. The blue dragon-fly – ballet. The blue dragon-fly and the small flies fly away. The barter disappears in his sett.

FORESTER

There is a storm coming. I'll take a little rest. I'll tell my wife I've been lying in wait for poachers. She'll believe me. She's a good woman. I feel like the morning after my wedding-night. I was also so exhausted! And you, my old gun, you're my friend. Let me hug you to my old hunter's heart! You don't grumble, you don't nag, this is where you belong.
(*He falls asleep.*)

CRICKET

Come, neighbour, make a little music!

GRASSHOPPER

I only hope you won't mind my old-fashioned trills, neighbour.

GNAT

(*tipsy*)
My goodness! I'll be damned!

FROG

(*tries to catch the gnat*)
Brekete! Brekete!

GNAT

What do you want here, little stranger?

FROG

Brekete!

GNAT

Damn it! Shut up!

FROG

Brekete!

GNAT

Where were you during the thunderstorm?
(*He runs away.*)

YOUNG VIXEN

(*comes running in and stops short at the sight of the frog*)
Mummy! Mummy! What's that? Is it edible?

FROG

(*scared, jumps and lands right on top of the forester's nose*)

REVÍRNÍK

Set sakra pes! Potvora studená!
(Rozhlíží se a spatří malou Bystroušku. Vynoří svou dravčí tvář z houští a jako šelma polapí Bystroušku)
 Tož ty tak? Kujone!

BYSTROUŠKA

Mami, mami!

REVÍRNÍK

(vzdvihne ji jako psa za límec a prohlíží si ji vítězně)
 Cha, cha, cha, cha!

BYSTROUŠKA

Mami, mami!

REVÍRNÍK

Podržíme si tě hezky, ať z tebe mají děcka radost!
(Vezme Bystroušku pod paží a odchází.)

BYSTROUŠKA

Mami, mami!

REVÍRNÍK

(z dálky)
 Cha, cha, cha, cha!

(Modrá vážka přiletí a hledá marně Bystroušku.)

PROMĚNA**2. obraz**

Na dvoře jezerské myslivny. Odpolední slunce.
 Podzim.

REVÍRNÍK

To čučíš, Lapáku?

REVÍRNÍKOVÁ

Donesl's jen s tím blechy!
(Nalévá do misky mléka.)
 Jenom blechy!
(Oba zajdou do myslivny.)

BYSTROUŠKA

(mlsá a kňučí)
 Ou, ou! Ou, ou!

LAPÁK

Nenaříkej tolik!

BYSTROUŠKA

Ou, ou!

LAPÁK

Což můj osamělý život! Což trýzeň mého srdce
 v měsících lásky, v únoru, březnu? Ou! Oddal jsem se
 umění. Večer zpívám smutné písně, sám si je skládám.

FORESTER

Damm it all! You cold beast!
(Looking around him, he catches sight of the young vixen. He sticks his wild-looking face out of the thicket and grabs hold of her.)
 Here you are, you naughty thing!

VIXEN

Mummy! Mummy!

FORESTER

(picks her up by the scruff of her neck and scrutinizes her with an air of triumph)
 Hah, hah, hah, hah!

VIXEN

Mummy! Mummy!

FORESTER

I'm going to take you home with me, the children will
 be pleased!
(He tucks the vixen under his arm, slings the gun over his shoulder and departs.)

VIXEN

Mummy! Mummy!

FORESTER

(from a distance)
 Hah, hah, hah, hah!

(Blue Dragon-fly appears again, looking in vain for the little vixen, it serrles down and folds its wings.)

CHANGE OF SCENE**Scene 2**

The courtyard of the forester's lodge. Afternoon sun.
 Autumn.

FORESTER

What a surprise, isn't it, Lapák?

FORESTER'S WIFE

Just fleas you brought home!
(pouring milk into a bowl)
 Just fleas!
(enters the lodge)

VIXEN

(sucks up the milk, whining)
 Oh, oh! Oh, oh!

LAPÁK

Don't take it so hard!

VIXEN

Oh, oh!

LAPÁK

What about my lonely life? What about the torments I
 suffer when the time of love-making arrives in February
 and March? Oh, I have given myself to art! At night I

Ale za to mne dědek spráská. Ou! Zpívám a přece nevím, co je láska?

BYSTROUŠKA

Já taky nemám zkušenosti v milování. Ale ledacos jsem vyslechla od špačků, kteří hnízдили nad naším doupětem. Co chvíle docházelo u nich k hádkám, pračkám. Vyčítali si hrozné věci nemravné a neslušné, že starý špaček, nestydatý záletník, provádí nepřístojnosti v koruně buku. A jednou, v sobotu po výplatě, zakročil krkavec s ostřížem a zle je spořádal. Ostatně mladí špačci nebyli lepší starých. Jeden měl hříšný poměr s kukačkou. Naučil se zanašet do cizího hnízda. Jiný byl nucen platit strace po kopečku ořechů lískových. A dcera špačkova nepohledná, ušubraná, měla známost s mladým havranem.

LAPÁK

(chytne Bystroušku za prut)

BYSTROUŠKA

(poválí Lapáka)

Nestydo psí!

PEPÍK

(oběhne s Frantíkem na dvůr)

Že nevíš, co máme? Máme lišku.

FRANTÍK

Kóše?

(Lehtá Bystroušku pod nosem.)

BYSTROUŠKA

(zlostně)

Co pak jsem já – co pak jsem já nějaké pes, jak Lapák! Klučisko ušmórané!

FRANTÍK

Slyšíš, jak vrčí?

BYSTROUŠKA

Přestaň! Přestaň!

FRANTÍK

Teď oběma ščagélkami!

BYSTROUŠKA

Jen hni!

FRANTÍK

Včil na ňu!

BYSTROUŠKA

Udeřil's, poteče krív!

(Vrhne se na Pepíka.)

PEPÍK

Bú! Bú! Ona mě užrala lýtko. Ona mne sežere!

BYSTROUŠKA

Zdrhé!

(Klopýtne)

sing melancholy songs. I compose them myself. But the old man usually beats me up when he hears me. Oh! I sing and yet I don't know what love is!

VIXEN

I also have no experience in love-making. But I have heard a thing or two from the starlings who had a nest above our den. All the while they used to quarrel and fight. They reproached each other with horrible immoral and improper things. The old starling, the shameful sinner, carried on most notoriously in the crown of the oak-tree, his wife used to say. And once on Saturday, after the weekly pay, the raven and the hawk intervened and gave them a good thrashing. The youngstern weren't any better than their elders. One of them had a sinful affair with the cuckoo. He learnt to put eggs into other people's nests. Another had to pay the magpie alimony, a heap of hazelnuts. And the starling's daughter, a plain creature, always grimy, carried on with a young raven!

LAPÁK

(catches the vixen by the tail)

VIXEN

(strike the dog down)

Shameless dog.

PEPÍK

(he and Frantík come running into the courtyard)

I bet you don't know what we've got! We've got a vixen!

FRANTÍK

Does she bite?

(He tickles the vixen's muzzle.)

VIXEN

(furious)

What do you take me for? Am I a dog, like Lapák perhaps? You dirty little boy!

FRANTÍK

Do you hear her growling?

VIXEN

Stop it! Stop it!

FRANTÍK

Let's use both sticks!

VIXEN

Don't you dare!

FRANTÍK

Get at her!

VIXEN

You struck me! Blood will flow!

(She attacks Pepík.)

PEPÍK

Boo-hoo! She bit my leg! She'll gobble me up!

VIXEN

Run for your life!

(She stumbles.)

FRANTÍK
Chyťte ju! Už ji mám!

PEPÍK
Bú, bú! Bú, bú!

REVÍRNÍKOVÁ
(vzběhne z domu)
Ty, táto! Já ti tu lišku vykopu! Smrdí to a zavazí
a co škody nadělá!

PEPÍK
(Prohlíží kalhoty.)
Bú!

REVÍRNÍK
Tož ji uvážeme!
(Uvazuje Bystroušku.)

BYSTROUŠKA
Ou, ou.
(Revírník s Revírníkovou a Pepíkem zajdou do stavení. Frantík se vytratí. Lapák zaleze do předsíně. Dvorek se vyprázdní. – Setmí se. – Bystrouščin dívčí zjev. Bystrouška pláče ze spánku.)
A, a!
(Svítání. – Bystrouščin liščí zjev.)

LAPÁK
Mělas dělat podlivá mně.
Mělas neutíkat!
Nevylizovat míse!

KOHOUT
Dívete se, jak je člověk spravedlivé! Honila nás slečna
liška a včil neví kudy kam? To proto, že nesnáší vajíčka,
že ve hnízdě nesedá! Snášete, pracujte a já vám pomůžu!

SLÍPKY
My pracujem, snášíme. My pracujem, snášíme.

CHOCHOLKA
Trrr-p! Trrr-p! Trrr-p!

SLÍPKY
My snášíme, pracujem! My snášíme, pracujem!

CHOCHOLKA
Trp, však zasloužíš!

KOHOUT
Jen snášete, já pomůžu!

BYSTROUŠKA
Hleďte, sestry, jakého máte vůdce! Chce vás pro svoje
choutky, za to bere žold od člověka. *(lísave)* Družičky!
Sestřičky! Odstraňte staré vlády! Stvořte nový svět, kde
budete rovným dílem sdílet radosti a štěstí.

SLÍPKY
Bez kohóta? Bez kohóta?

FRANTÍK
Catch her! Got her!

PEPÍK
Boo-hoo! Boo-hoo!

FORESTER'S WIFE
(comes running out of the house)
Look, old man, I'll drive the vixen out! It stinks and
gets in the way! And the damage!

PEPÍK
(inspects his pants)
Boo...

FORESTER
Let's tie her up then!
(He points to the vixen.)

VIXEN
Ouch! Ouch!
(The forester, his wife and Pepik go inside the lodge. Frantík disappears. Lapák lays down in the hall. The courtyard is empty. – Dusk falls. – The vixen appears as a maiden. She cries in her sleep.)
Oh! Oh! –
(Dawn. – The vixen appears in her animal shape.)

LAPÁK
You should have followed my example!
You shouldn't have tried to run away!
You shouldn't have licked the dishes!

ROOSTER
Look how just people are! Miss Vixen used to chase us
around and now she doesn't know which way to turn!
Only because she doesn't lay eggs! Does not sit in
a nest! Lay our eggs and I'll help you!

HENS
We work, we lay eggs. We work, we lay eggs.

CHOCHOLKA
Suffer! Suffer!

HENS
We work, we lay eggs. We work, we lay eggs.

CHOCHOLKA
Suffer! You deserve what you've got!

ROOSTER
Lay our eggs, I'll help you!

VIXEN
Look, sisters, what a leader you've got! He wants you to
satisfy his lust. That's what man bribes him for.
(Insinuatingly) Friends, sister, abolish the old order!
Create a new world where you will get your fair share of
joy and happiness.

HENS
Without a rooster? Without a rooster?

BYSTROUŠKA

Nač vám třeba kohouta? Nejlepší zrnko sezobe sám, a do čeho se mu nechce, na to si vás zavolá.

KOHOUT

Tlama hladová! Slibuje odstranit člověka, aby nás sama sežrala.

SLÍPKY

Vida! Vida!

BYSTROUŠKA

Než bych já se dívala na vaši zaostalost – *(vyhrabuje si na smetišti jámu)* – to se raději za živa pohřbím! *(zahrabuje se)*

CHOCHOLKA

Zbabělče, podivě se, je-li už mrtvá?

(Slípky se zvědavě sbíhají. Bystrouška náhle schvátí kohouta a dává slípku za slípkou)

CHOCHOLKA

Kokodák! Kokodák!

REVÍRNÍKOVÁ

(div nepadne do mdlob)

Ou? Ou? Ou?

BYSTROUŠKA

Chachachacha!

REVÍRNÍKOVÁ

Ó, bestio! – Ty sloto jedna! To mám za to, že jsem svého starého blázna uposlechla!

CHOCHOLKA

Kde jeho něžnosti!

Z čistých vajíček kuřátka nevysedím.

REVÍRNÍKOVÁ

Mohl být z tebe štuc. Počkej, počkej, ó bestio! Jestli tě nevykopu! Ó bestio!

BYSTROUŠKA

(vyskočí, rozhodne se utéci)

Teď nebo nikdy!

(trhá se na provaze)

REVÍRNÍKOVÁ

Starej, zastřel ju!

BYSTROUŠKA

Nebojím se tě, kdybys byl stokrát tolké!

REVÍRNÍK

Já tě uderím na hlavu.

BYSTROUŠKA

Nebo já tebe!

(Překousne provaz, povalí Revírníka a utíká do lesa.)

VIXEN

What do you need a rooster for? He gobbles up the best grain himself. He calls you to take only what remains.

ROOSTER

You big hungry mouth! She promises to get rid of man only to devour us afterwards!

HENS

(scatter over the courtyard)

Well! Well!

VIXEN

Rather than look at your backwardness – *(She starts hurrowing a hole in the rubbish heap.)*

– I'll bury myself alive!

(She tries to dig herself in.)

CHOCHOLKA

Coward! Look if she's already dead!

(Hens run to take a look. Vixen grabs hold of the rooster and then kills hens one by one.)

CHOCHOLKA

Cock-a-doo! Cock-a-doo!

FORESTER'S WIFE

(almost faints)

Oh! Oh! Oh!

VIXEN

Hah, hah, hah!

FORESTER'S WIFE

You beast! – You hussy! This is my reward for having listened to that stupid fool of mine!

CHOCHOLKA

I'll miss his tenderness! No chicks will come from sitting on clear eggs!

FORESTER'S WIFE

You would have made a fine muff! Wait! Wait, you beast! I'll kick you out. You beast!

VIXEN

(jumps up, decides to run away)

Now or never!

(She tries to tear the rope away.)

FORESTER'S WIFE

Shoot her!

VIXEN

I'm not afraid of you. Not even if you were twice as tall!

FORESTER

Wait till I hit you over the head!

VIXEN

Or till I hit yours!

(She knocks the forester over, jumps over him and runs for the forest.)

2. DĚJSTVÍ

3. obraz

Les. Doupě jezevcovo. Pozdní odpoledne.

BYSTROUŠKA

(dívá se Jezevci do doupěte)

Ach!

JEZEVEC

Kdopak to tu vrěská?

BYSTROUŠKA

Já, já, milostpane!

JEZEVEC

Ty sloto žebrácká, blechatá! Já ti povím!

Přestaneš čučet!

BYSTROUŠKA

Che, che, che, che! Povíde si, beztak máš jazyk líné!

Podíváte se, valí se tu jak milostpán!

LESNÍ HAVĚŤ

S řečó se potíš! Jak milostpán!

BYSTROUŠKA

Dům má, že by se tam vešli tři a chudákovi vynadá, že se chce jen podívat.

HAVĚŤ

Milostpán!

BYSTROUŠKA

Leží jak kráva v lóce.

JEZEVEC

Já ti dám chlámat tuté před našima –

(přetáhne Bystroušku) – už hébé, nebo tě dám dochtorovi.

Ať ti zažaluje k sódu!

BYSTROUŠKA

(nadzdvihne sukni)

Tu to! Gambáču shnilé, syrovče syrové! Co mne mlátíš? Zavazím ti, špinavče špinavé, že mne klučeš! Les je tak velký a vzpomene si milostpán, že nikdo nesmí okolová oken! Já bych tě měla dát k sódu! Ale kdo by se s tebou mazal!

HAVĚŤ

Gambáču shnilé, syrovče syrové! Co ju mlátíš? Zavazí ti, špinavče špinavé! Les je tak velký a nikdo nesmí okolová oken! Dé ho k sódu!

BYSTROUŠKA

(nadzdvihne oháňku)

Tu máš něco ženskýho, abys věděl, že su uznalá.

ACT 2

Scene 3

The forest. Badger's sett. Late afternoon.

VIXEN

(peering down into the badger's sett)

Oh!

BADGER

Who is it making such a noise?

VIXEN

I, Sir!

BADGER

You beggarly, flea-ridden vagabond! Just you wait! Stop gazing at me!

VIXEN

Hah, hah, hah, hah! Carry on, carry on, lazy bones!

Look at you, idling away like a lord.

FOREST CREATURES

You talk too much! Like a lord!

VIXEN

His house is big enough for three but he won't let a poor creature like me even have a look inside!

FOREST CREATURES

A lord!

VIXEN

Wallowing like a cow in the grass!

BADGER

I'll teach you a lesson so you don't misbehave in front of my dwelling!

(He hits the vixen.) Get going or I'll hand you over to my lawyer. He'll sue you at court!

VIXEN

(lifts up her skirt)

You dirty bastard, you vulgar filthy brute! Why are you beating me? Am I in your way, you dirty scoundrel? Why are you beating me? The forest is big enough but you have decided that nobody is allowed to walk past your windows! I should take you to court! But you are not worth the trouble!

FOREST CREATURES

You dirty bastard, you vulgar filthy brute! Why are you beating her? Is she in your way, you dirty scoundrel? The forest is big enough but nobody is allowed to walk past your windows! Sue him!

VIXEN

(lifts her tail)

Here's something feminine for you, just to show you I'm considerate!

JEZEVEC

(vyjde z doupěte, rozhorleně)

Ó, jak jsem mravně rozhořčen! Opustím nevděčné stádo. *(Vykročí s dýmkou pod paží do lesa. Bystrouška vítězoslavně uklouzne do opuštěného doupěte.)*

PROMĚNA

4. obraz

V hospodě „U Pásků“. U stolu Rehtor s Revírníkem hrají karty.

FARÁŘ

(s tvářností jezevcovou vchází s dýmkou)

Ano, ve Stráni bude daleko lépe!

REVÍRNÍK

Ój, důstojné! Ó, důstojné, budeme mít slavné oddavky. Myslím, že si rehtořisko nějak osedlala.

FARÁŘ

Non des mulieri corpus tuum!

REVÍRNÍK

Ty potóchlenče, řekni, máš-li jakou!
Však já to z tebe dostanu. Bývalo, bývalo, dávno už není, tobě jen, Verunko, chtělo se bdění, na světě tratí se všechno a mění, modřín se zelenal, květen byl kdysi, Verunka zestárla, modřín je lysý. Kterak jí nyní as po létech říká?

REHTOR

(vyčítavě)

Pane fořte!

REVÍRNÍK

Mlčí, když potká ho,
mlčí, když potká ho, Veronika.

REHTOR

Páni fořti mívají neštěstí horší. Slyšel jsem, že jste si donesl lišku domů. Jak se vám vydařila?

REVÍRNÍK

(dopálen)

Dejte mi s ní pokoj! Ta mne potvora dostala! Rád jsem se bestie splel! Lepší nemyslet! Zrovna jak člověk! Jak začne kaňkovat, tož zhlópně. Všimněte si toť Rehtora. Není to módré člověk? A včil místo vám maže eso mně. Ha, he ... O, Rehtore, kantore, hlópněš.

FARÁŘ

Non des mulieri corpus tuum!

REVÍRNÍK

Čerta rozumím! Kdyby to byla aspoň myslivecká latina.

BADGER

(emerges from his sett, indignant)

I'm shocked, my morals affronted! I'll leave this ungrateful neighbourhood.

(He dries a tear from his face and starts out for the forest, carrying his pipe, tucked under his arm. Vixen victoriously slips into the deserted sett.)

CHANGE OF SCENE

Scene 4

The noise of an inn. The Pásek inn has a room for the gentry and a bar. The schoolmaster is playing cards with the forester at one of the tables.

PARSON

(Enters, smoking a pipe. He bears a close resemblance to the badger.)

Yes, things will be much better in Stráň...

FORESTER

Reverend Father! Reverend Father! A grand wedding is going to take place! I think some wench is after the schoolmaster.

PARSON

Non des mulieri corpus tuum!

FORESTER

Tell us, you artful dodger, if you've got someone! I'll make you tell me anyway. Long ago, long ago, everything's changed now, since you, Verunka, liked to stay up long. The world is quite different, everything changes, the larchtree was green when it was May-time. New Verunka's grown old, the larch-tree is bare, I wonder what he calls her now after all these years?

SCHOOLMASTER

(reproachfully)

Forester!

FORESTER

She's silent when she meets him, silent when she meets him, Veronika...

SCHOOLMASTER

Foresters get into much worse trouble. I heard you brought a vixen home with you. Was it a success?

FORESTER

(angry)

I don't want to hear about her. She really got the better of me. I'm glad to be rid of her. Better not even think about it. Just like a human being. The moment they get amorous they grow stupid. Look at the schoolmaster! Isn't he a wise man? And now he's passed an ace to me instead of to you! Schoolmaster, teacher, you're getting stupid!

PARSON

Non des mulieri corpus tuum!

FORESTER

I don't understand a single word. Latin or Greek, it's all Greek to me...

FARÁŘ

Tož česky: „Nedáš ženě těla svého“.

REVÍRNÍK

Baže, včil už ne. (*Nadzvedá šosy Rehtorovi.*)
Či říkáte této ostrývce tělo? Kostřbaté jak louč.

RECHTOR

Bodejť byste nežďárali. Kohout zpívá, čas domů jít.
(*Platí a odchází z hospody.*)
S Bohem!

REVÍRNÍK

Set sakra pes! Nech kohóta kohótem! Pro jednoho Petr
Krista zradil.

PÁSEK

(*šeptá Faráři do ucha*)
Důstojné! Důstojné, máte čas už dát se na cestu.

FARÁŘ

(*rychle bere klobouk a odchází*)
Nač vzpomínáte!

REVÍRNÍK

(*podnapile*)
Domů? Pro ten šňupec tvého spaní? Ó, Rehtore, Jidáš! Zdá se mi, že přece prodáš své staré kosti ženské, místo židovi? Pravíš, že ne? (*k Páskovi*) „V potu tváře jísti budeš chléb svůj.“ Ale o pití ani muk! Že ne! Kdyby byl Hospodin udělal aspoň zmíněčku, že pítí budem s bázní a třesením. Pravíš, že ne? Proto, pane Pásek, ještě jednu! Že ne?

PÁSEK

Ale s tou liškou, to si ještě vzpomenete na nás.

REVÍRNÍK

Do hroma, nemám co vzpomínat! Utekla! Utekla a je! Já ji hledat nebudu. Zůstávejte s pánem bohem.

PROMĚNA

5. obraz

Les, cestička do vrchu, podél plot s kvetoucí slunečnicí.
Noc.

RECHTOR

(*vykračuje k cestičce*)
Budťo mám těžiště pohyblivé, nebo se točí země od východu k západu. Cosi dnes není v pořádku. Bylo mi třeba nocovat v hospodě u cizích lidí? Bylo mi třeba nespát, když spí celý svět! Potřebuji já hledat cestu ve tmě domů? A být rád, že si nevyvrtnu nohu nebo ruku? (*Zastaví se.*) Zatracená cesta, zas ji vybral déšť! Kdybych neměl hole či opory vůbec, domů bych se nedostal. Dvě nohy a hůl to jsou tři opěrní bodové. Těmito třemi body

PARSON

Translated it meand: “You shall not give your body to a woman”.

FORESTER

Too late now! (*Lifting up the schoolmaster's tails.*)
Do you call this skeleton a body? Skinny and rough like a dry stick.

SCHOOLMASTER

You do enjoy your chaffing, don't you?
The cock is crowing, time to go home!
(*He picks up his hat, pays bill and walks out of the inn.*)
Farewell!

FORESTER

Damm it all! Let the cock crow! Peter betrayed.
Christ for one.

INNKEEPER PÁSEK

(*whispering in the parson's ear*)
Reverend Father, Reverend Father, your new tenants are looking for you.

PARSON

(*picks up his hat and leaves*)
Good of you to tell me.

FORESTER

(*tipsy*)
Just for the sake of some miserable sleep?
Schoolmaster, you are a Judas! It seems to me you'll sell your old bones to a woman instead of a Jew! Do you deny it? (*Addressing Pásek*) “In the sweat of the face shalt you eat bread”.
Bud not a word did He say about drinking. Did He? If the Lord had at least made some mention of drinking with fright and tremor. But He didn't, did He? Pásek, bring me another, then.

INNKEEPER PÁSEK

But you must remember to tell us about the vixen sometime.

FORESTER

Damnation, I've got nothing to remember! She ran away! She ran away and that's! I'm not going to look for her! God bless you and goodbye!

CHANGE OF SCENE

Scene 5

The forest. On the left a path leads upwards along a fence with sunflowers in bloom. Night; moonlight.

SCHOOLMASTER

(*walking along the path*)
Either my centre of gravity is shifting or the earth is turning from west to east. Something seems to have gone wrong today. Why did I have to spend the evening in the pub? Why did I have to stay awake when everyone else is asleep? Why must I make my way home in the dark, and be glad not to sprain my foot or my arm? (*He pauses.*)
Confounded path, the rain's washed it out again. I

mám nejpravidelnější stojatost. No, zkusím to bez hole.
(*Smykne sebou a upadne.*) Mordié!

BYSTROUŠKA

(*oběhne za slunečnici*)

RECHTOR

(*se udiveně zadívá na slunečnici*)

Staccato! Flažioleto!

(*Van větru, slunečnice se zatřese tajemně,
pozvedne oči úžasem*)

Ó, ó, Terynko! Kdybych byl věděl, že vás tu potkám, byl bych dávno opustil obžerníky oba. Vy mne milujete? Ó, promluvte! Já vás návidím už léta letoucí, můj osud je ve vašich rukou a čekám, co odpovíte! Odpusťte muži chabému, hořícímu láskou. Půjdu za vámi, půjdu. Sevru vás do své náruče.

(*Slunečnice se odkloní od plotu.*)

Aha, už mi dělá místo. Čeho se ještě dožiju...

(*Hůl mu vypadne z ruky, rozběhne se k plotu a přemete ho kozelcem.*)

BYSTROUŠKA

(*mihne se od slunečnice, ukryje se v křoví*)

FARÁŘ

(*přichází*)

„Pomni, abys byl dobrým mužem!“

Hrome, z kterého je to klasika? (*Zapaluje a sedne si příliš náhle.*) Nehoří! Co jsem se tak nasedával! Já mladým studentem a ona copánek měla jako ze zlata a očima se dívala nevinně, nechápavě... Dávno je tomu. Pak bylo všemu konec. Oči jako tůň, v hloubce obloha nebeská a ještě hlouběji a ještě hlouběji zrada ošemetná jak slizké dno! S řeznickým tovaryšem! A mně obviňovali, panáčka Alojze! (*výsměšně*) Kočička na jívě. Zuzana ctnostná v lázni. Od té doby neměl jsem čistého pohledu ani pro jedinou! Přeshlo všecko. Teď stojím jako smeták v koutě. „Memnesthó anér agathós einai!“ (*radostně*) To je přece z Xenofontovy Anabase!

REVÍRNÍK

(*za jevištěm na Lišku Bystroušku*)

Kujóne! Už tě ženu!

RECHTOR a FARÁŘ

(*sbírají se ze země a utíkají každý jiným směrem*)

Pro Boha! Tady nesmím zůstat! Ten nerozumí, že je člověk křehká nádoba!

REVÍRNÍK

Liška! Na minut hodiny, že to byla naše liška!

would never get home without a stick or some support. Two legs and one walking stick, those are my three points of support. These three points secure my upright posture I'll give it a try without my walking stick.
(*He slips, first forwards, then backwards and falls.*)
Damn!

VIXEN

(*runs in, hides behind the sunflower*)

SCHOOLMASTER

(*stares at the sunflower, surprised*)

Staccato! Flageoletto!

(*The wind blows and the sunflower moves mysteriously.
Stunned, he looks up.*)

Oh! Oh! Terynka, my love! Had I only known I would meet you here I would have deserted those two drunkards long ago! Do you love me? Please, speak up!
(*The mysterious apparition shakes her head.*)

I have loved you for years! My fate lies in your hands, and I'm waiting for your answer. Forgive a weak man, burning with love. I will follow you, yes I shall! I will hold you in my arms.

(*The sunflower sways away from the fence. – To himself.*)

Oh, she's moved over to make place for me. What other surprise awaits me?

(*In the whirl of passion which shakes him, the stick falls from his hand; he starts running towards the fence and summersaults over it. The fence creaks.*)

VIXEN

(*jumps away from the sunflower and hides behind the bedge*)

PARSON

(*comes walking up the path*)

“Remember your duty is to be a good man!”

Goodness, gracious, who was the classic who wrote that? (*He strikes a match but sits down too abruptly.*)

It won't burn! How often did I sit here like this? I was a young student and she had a plait like gold and such innocent eyes... It's so long ago. Then it all ended. Her eyes like a lake with heavenly blue in their depth, but deeper still – wicked betrayal, like a slimy lake bottom. With a butcher's apprentice! And I was under suspicion. I, the young priest Alois! (*bitterly*) A catkin on a willow tree. Chaste Susannah in her bath. Ever since I have not been able to look at a woman without ulterior thoughts. It's all over now. I'm standing here like a broom left in a corner. “Memnesthó anér agathós einai!” (*jouyfully*) I know, it's from Xenophon's Anabasis!

FORESTER

(*behind the scene*)

You wretch, I'll catch you!

SCHOOLMASTER and PARSON

(*getting up*) Good Heavens! I must not stay here! He doesn't understand that man is a fragile vessel.
(*Runs in the opposite direction. A shot from a gun, then another one.*)

FORESTER

The vixen! I bet my life it was our vixen!

PROMĚNA

6. obraz

Doupě Bystroušky. Letní měsíčná noc. Z mlázi zasvitnou žhavé oči Lišákovy.

BYSTROUŠKA

Bóžinku, ten je hezký!
Ten je hezký!

LIŠÁK

(vystoupí uhlazeně)
Polekala jste se, slečno?

BYSTROUŠKA

(nevinně)
Ne-e! Ne-e!

LIŠÁK

Tady asi hnízdijou ftáčci!

BYSTROUŠKA

(skromně)
Bať!

LIŠÁK

Ale včel je jich tu málo.

BYSTROUŠKA

Bať. Já totok místečko dobře znám, bývám toť nedaleko, vyšla jsem si tutoť na procházku, protože mě strašně bolí hlava.

LIŠÁK

Tož, dovolte, prosím, abych vás doprovodil. Včel zase myslivci lozijo po lesích, a když je jeden tak zamyšleně, lefko by přišel k úrazu!

BYSTROUŠKA

(zajímavě)
Když budete tak laskavé...

LIŠÁK

Ovšem, nebude-li matka se hněvat.

BYSTROUŠKA

Ó, ne-é! Já jsem dávno samostatná.

LIŠÁK

Samostatná?

BYSTROUŠKA

Mám aji svůj dům.
Odkázal mi jej strýc jezevec.

LIŠÁK

(s obdivem)
Majitelka domu?

BYSTROUŠKA

A v myslivně bývala jsem jako doma.

LIŠÁK

V myslivně!

CHANGE OF SCENE

Scene 6

Chorus back-stage. The vixen's lair. Summer moonlit night. The vixen is lying down, resting her muzzle on her front paws. A rustling sound in the bushes.

VIXEN

Goodness me, how handsome he is!
How handsome he is!

FOX

(enters politely)
Did I frighten you, Miss?

VIXEN

(innocently)
Oh no! Oh no!

FOX

I'm sure there are birds nesting here!

VIXEN

(modestly)
There are.

FOX

But there aren't many now.

VIXEN

There aren't. I know the place well, I live nearby. I decided to take a walk because I had a most awful headache.

FOX

Will you permit me to accompany you? Hunters now tramp around in the woods and when one is absorbed in thought, one could easily get hurt.

VIXEN

(stuttering)
If you will be so kind...

FOX

Of course... Providing your mother won't be angry.

VIXEN

On ho! I have lived on my own for some time now.

FOX

On her own...

VIXEN

I even have a house of my own. I inherited it from my Uncle, the Badger.

FOX

(with sincere admiration)
The owner of a house?

VIXEN

And the forester's lodge used to be like a home to me.

FOX

The forester's lodge?

BYSTROUŠKA

Vyrostla jsem tam. Mám lidské vychování... Kradla jsem! Jednou, ještě mráz mne teď přebíhá, chytli mne. Ale liška se umí bránit! A také se ubrání. Umím aspoň jazyk vyplazit. No, domlátili mne. Kus oháňky jsem ztratila. Myslivec sliboval: „Ani se neptáte, jak já ju dobiju. Až padne, vypárám jí ten hrtan mlsné a ty budeš mít, ženo, kožešinu jak hraběnka.“ „Nestydíš se, dědo, zvíře térat? Esli uderíš znova, postavím se ti. Co seš tak lakomé, že jde ti o kósek žvanca! Máš tu všeho dost a já ničehož nic. Žebrat nésu zvyklá, tož sem si kósek vzala. Chceš, uder! Chceš, uder! Pak aji ty!“ – A uderil... „Tyrane! Tu máš, cos chcel!“ A zakolíbal se jak podťaté strom. Zdrhla jsem. A z těch dob jsem zvíře. Les byl černější než sama noc a mně bylo volno!

LIŠÁK

(pokloní se Bystroušce)

Zlatohřbítek, lišák s kroužkovými pesíky, z Hluboké zmoly.

BYSTROUŠKA

Těší mne! Bystrouška, schovanka z jezerské myslivny.

LIŠÁK

Nebude vám, slečno, nemilé, kdybych vás opět navštívil?

BYSTROUŠKA

(upejřavě)

Dozajista nikoli.

LIŠÁK

Chodíváte často na palouček?

BYSTROUŠKA

Mezi půlnocí a jednou. Nemám přítele, tož chodím sama. Nikomu nedovolím, aby mne doprovázel.

LIŠÁK

Jste ideál moderní ženy! Kouříte snad?

BYSTROUŠKA

Ještě ne-e.

LIŠÁK

Žerete králíky?

BYSTROUŠKA

Ó, jak ráda!

LIŠÁK

Ruku líbám!

(Odkvapí.)

VIXEN

I grew up here. I was brought up like a human being. I used to steal! And once, it gives me the creeps to think of it, they caught me redhanded. But a vixen knows how to fend for herself! And I did! I know how to stick my tongue out. They beat me up. I lost the tip of my tail. The forester threatened me: “You wait, I’ll kill her! When she is dead I’ll tear out that sweet tooth of hers. And you, my wife will have a fur coat, good enough for a countess.” “Aren’t you ashamed, old man, to torture an animal?” “If you strike me again, I’ll defend myself. Are you so stingy to grudge me a scrap of meat? You’ve got enough of everything and I have nothing. I’m not a beggar and so I took a little bit. Hit me if you like! Hit me if you like! But then it will be your turn” – And he struck me. “Tyrant! You’ll get what you deserve!” And he swayed like a felled tree, I ran away. I’ve been an animal since. The forest was darker than night, but I felt free!

FOX

(full of admiration, he bows low before the vixen and introduces himself)

My name is Goldskin, the fox with curly bristles. I come from the Deep Ravine.

VIXEN

I’m very pleased to make your acquaintance. I’m the Cunning Little Vixen from the Forester’s Cotage.

FOX

I hope you will not object if I visit you again?

VIXEN

(bashfully)

Oh no!

FOX

Do you often go to the clearing?

VIXEN

Between midnight and one o’clock. I have no friend so I go there alone. I don’t permit anyone to accompany me.

FOX

You are the ideal modern woman. Do you smoke?

VIXEN

Not yet...

FOX

Do you eat rabbits?

VIXEN

I love them!

FOX

Rafewell, Miss!

(He dashes off.)

BYSTROUŠKA

Jsem-li opravdu tak krásná? Co je na mně tak krásného?
Co je na mně tak krásného? Trochu jsem přece k světu!
Ty divné a čarokrásné myšlenky!

LIŠÁK

(pozoruje Bystroušku schován za křovím)

Hezounká je, hezounká! Nesmím si ji nechat přebrat!

BYSTROUŠKA

Jsem-li opravdu tak krásná! Můj synečku zlatý... kdybys
věděl, jak jsem se do tebe zamilovala!

LIŠÁK

Rukulíbám! Rukulíbám!

(Ukazuje Bystroušce králíka.)

BYSTROUŠKA

Co vy přicházíte tak časně?

LIŠÁK

Chichichi! Chichichi!

Tady vám nesu něco k snědku! *(Klade před Bystroušku
mladého králíka.)* Chichichi!

(Pokrouť si junácky vous, zahledí se zamilovaně.)

BYSTROUŠKA

Chichichichi! Chichichichi!

Vy jste ošklivé – děláte si kvůlivá mně takovou škodu.

LIŠÁK

Je vám zima?

BYSTROUŠKA

Ne-e, je mně horko!

(ranní červánky)

LIŠÁK

Vy jste ještě nemilovala?

BYSTROUŠKA

(stydlivě)

Ne-e! A vy moc?

LIŠÁK

Taky ne-e.

BYSTROUŠKA

Proč?

LIŠÁK

Proto, že jsem ještě nenašel takové, které bych si já byl
vážil, pro kterou bych život dal. Ale najdu-li takové ...

BYSTROUŠKA

(sevrže se jí hrdlo)

Tož ...

VIXEN

Am I really so beautiful? What is so special about me?
What is so special about me?
Am I really so beautiful? I must have some special
charm. Strange and wonderful, thoughts!

FOX

(returns in secret and watches the vixen from the thicket)

She is pretty, very pretty indeed. I must not let anyone
lure her away from me.

VIXEN

(to herself)

Am I really so beautiful? My darling! If only you knew
how I have fallen in love with you!

FOX

(enters timidly)

Kiss your hand, Miss. Kiss your hand. *(He shows a rabbit
to the vixen.)*

VIXEN

Why have you come so early?

FOX

Hahaha! Hahaha! I've brought you something to eat.

(He places a young rabbit in front of the vixen)

Hahaha! *(He twists his moustache flirtatiously and stares
gently at the vixen.)*

VIXEN

Hahaha! Hahaha! That's not nice of you –
to go to such trouble for my sake.

FOX

Are you cold?

VIXEN

No. I'm hot.

(Morning sky.)

FOX

Have you never been in love before?

VIXEN

(shyly)

No. And what about you? A lot?

FOX

Never!

VIXEN

Why?

FOX

Because I never found anyone whom I would respect
and honour, for whom I would be willing to lay down
my life. If I find her...

VIXEN

(hoarsely)

Then...

LIŠÁK

... tož bez velkého rozmýšlení zeptám se jí: Máš-li mne ráda? Vy mlčíte?
(Zuřivě schvátí Bystroušku.)

BYSTROUŠKA

Pusťte mne! Buďte tak laskavé! Ste hrozný! Bojím se vás! Díte pryč! Nechcu vás vidět!

LIŠÁK

(pustí ji smutně)
Tož, tož běžte, odnešte moje štěstí! Zničte mne! Zkazte mne! Nechcu být živé!

BYSTROUŠKA

Opravdu!! Proč jste to neřekl dříve?
(utírá si čumáček)

LIŠÁK

Opravdu, tebe, Bystrouško, jsem si já zamiloval.

BYSTROUŠKA

Mne! Mne!

LIŠÁK

(vášnivě)
Opravdu tebe, tebe, Bystrouško, tebe, Bystrouško, tebe jsem si zamiloval, protože jsi zrovna taková, jakou jsem odjakživa chcel!

BYSTROUŠKA

Proč zrovna mě?

LIŠÁK

Nejsu lhář, nejsu lišák ulhaný. Mluvím, co v srdci nosím od včítka. Ne tělo, tvoju dušu miluju. Nevrc hlavou. Uvidíš, Bystrouško moja, uvidíš, že aj romány, opery budou o tobě psátí. Pojď sem, neutík, sedni si vedlívá mne. Chceš mi? Neplač! Aji já bych radostí zaplakal! Chceš mi? Chceš mi?

BYSTROUŠKA

Chcu! Chcu! *(Vklouzne s Lišákem do doupěte.)*

SOVA

(křičí do lesa)
Kdybyste věděli, co já viděla, tčmato vlastnímá očima viděla, já stará osoba! Ta naše Bystrouška je jak ta nejhorší...

SOJKA

S kčm?

BYSTROUŠKA

(vzlyká, vylézá z doupěte)
Aooo! Aooo! Aooo!

LIŠÁK

Co pláčš, nařikáš? Co se ti stalo dušenko, žes tak uplakaná?

FOX

...then without thinking twice I'll ask her: Do you love me?
Why are you silent?
(He sizes the vixen with furious passion.)

VIXEN

Let go! Kindly let go! You're horrible! I'm afraid of you! Go away! Go away! I don't ever want to see you again!

FOX

(releasing his grip, sadly)
Go on then, take away my happiness! Destroy me! Ruin me! I don't want to live any more!

VIXEN

Really? Why didn't you tell me in the first place?
(She wipes her muzzle.)

FOX

My word of honour, my Cunning Little Vixen. I have fallen in love with you.

VIXEN

With me! With me!

FOX

(passionately)
With you, Little Vixen, with you Little Vixen. I have fallen in love with you, because you're just what I have always desired.

VIXEN

Why have you chosen me?

FOX

I'm no liar. I'm no lying fox. I speak as I feel. I love your soul, not your body. Stop shaking your head! You'll see, my Little Vixen, you'll see, they'll write operas and novels about you in the future. Come over here, stop running away from me! Come and sit down beside me! Do you desire me? Stop crying! I too would like to weep for joy. Do you want me?

VIXEN

Yes, I do! Yes, I do.
(She dives into her lair with the fox.)

OWL

(shouting in the direction of the forest)
If you only knew what I have just seen with my own eyes! I, at my age... The Little Vixen is the worst...

JAY

With whom?

VIXEN

(whining as she reappears from her lair)
Ouch! Ouch! Ouch!

FOX

(crawling out from the vixen's lair)
Why are you crying? Why are you complaining? What happened to you, darling? Why are tears streaming down your cheeks?

BYSTROUŠKA
A ty nevíš, co ty netušíš?

LIŠÁK
Ne-e, pověz mi to.

BYSTROUŠKA
(šeptá mu do ucha, padne mu okolo krku)
Co včil myslíš se mnou dělat?

LIŠÁK
Když je to tak, tož rovnou k farářovi!

DATEL
Nu, že už dete! Čeho si vlastně přejete?

LIŠÁK
My bychom tentononc...rádi svatbu!

HLAS LESA
Ó! Ó!

DATEL
Spíš ohlášky? Ne? *(Oddává je.)*
Tentononc Lišák Zlatohřbítek bere si lišku Bystroušku
za manželku!
(Svatební rej. Hlas lesa.)

3. DĚJSTVÍ

7. obraz
Na kraji seče. Podzim. Poledne. Jasná obloha.

HARAŠTA
Děž sem vandroval, mozeka hrála,
moja znémilější z okna kókala -la -la,
z okna kókala.
Nekóké za mnó, pod' řeši se mnó,
a já tobě kópím sokňo zelenó -nó -nó,
sokňo zelenó.
Sokňo zelenó, mezolánovó,
habe te se mohla
vandrovat se mnó -nó -nó,
vandrovat se mnó.
*(Zahlédne nataženého zajíce, chce ho vzít, ale tu uvidí
Revírníka.)*

REVÍRNÍK
(zhurta)
Tož co, Harašto, máš se dobře?

HARAŠTA
Nu což, pantáto, měl bych se dobře, kdyby ne té mojí
suže!

REVÍRNÍK
Myslím si, jak se obendeš bez ženy?

HARAŠTA
Zaobendu se, pěkně zaobendu. Ale včil, zlatá ty moja
republiko, dám se s ňou zezdat. Však, pantáto, našel
jsem si tu nélepčí. *(Vytahuje láhev z kapsy.)* Totok, totok jí
nesu na zvoštřenó! Je jí Terynka!

VIXEN
Don't you know? Can't you guess?

FOX
No, tell me!

VIXEN
(whispers in his ear, then embraces him)
What will you do with me now?

FOX
In that case we'll go directly to the Parson!

WOODPECKER
About time! What is it you want?

FOX
We'd like to ... ehm... you see... get married!

VOICE OF THE FOREST
Oh! Oh!

WOODPECKER
You mean your marriage banns, don't you?
(He performs the wedding.)
Ehm... ehm... Goldskin the Fox takes the Cunning
Little Vixen for his wife!
(Voices of the forest. Wedding feast.)

ACT 3

Scene 7
At the edge of the forest. Autumn. Noon. A clear sky.

HARAŠTA
When I was a vagabond, the music was playing, my
dearest sweetheart waved from the window. Stop
waving, come with me and I will buy you a fine green
skirt, wooly and warm, so you can come with me and
not feel the cold.
*(He wants to pick up a dead lying on the ground just as he
catches sight of the forester.)*

FORESTER
(harshly)
How are you, Harašta?

HARAŠTA
I would be very well indeed but for my troubles.

FORESTER
I was thinking how you get on without a wife?

HARAŠTA
I get along. I get along. But now I'm going to get
married. I'll marry her, for I have found the best woman
in the world. *(He pulls a bottle from his pocket.)*
I'm taking her this, nice and strong. It's Terynka.

REVÍRNÍK
Terynka?

HARAŠTA
Baže, Terynka!

REVÍRNÍK
(nedůvěřivě)
Terynka?

HARAŠTA
(radostně)
Terynka, Terynka!

REVÍRNÍK
(přísně)
A nepytlačíš mi, Harašto?

HARAŠTA
(s přetvářkou)
Jak je Bůh nade mnó a tvrdá zem pode mnó, ani, ani
brokek! Ale, ale skoro měl bych!

REVÍRNÍK
Co to plendáš?!

HARAŠTA
(tajemně)
No tož, tu pár kroků leží zajíc! A natažené! Chtěl jsem
ho vzít, ale ešče že mi cosi, že mi cosi řeklo: „Neber,
Harašto, mohl bys být v ostudě!“

REVÍRNÍK
Človče!
(Div ho nosem neprobodne.)
Set sakra pes, neber Harašto, neber, mohl bys být
v ostudě! *(Přehodí pušku a jde rovnou k seči. – Naříkavě.)*
A natažené?

HARAŠTA
(vychytrale za ním, nadsázkou)
A natažené!

REVÍRNÍK
Že už pokoje nedá!
(Nalíkně železa.) Liška Bystrouška! Nalíknem.
Beztak pro macka se vrátí.
(Zamračen zabočí do žlebu.)

HARAŠTA
Chichichi! Chichichi!
(Odchází opačným směrem.)
Chichichi!

LIŠTIČKY
Běží liška k Táboru,
nese pytel bramborů,
ježek za ní pospíchá,
že jí pytel rozpíchá.
Běží liška k Táboru,
nese pytel zázvoru,
běž, zajíčku, běž za ní,
pober jí to koření!
(přiběhnou až k zajíci)

FORESTER
Terynka?

HARAŠTA
Yes, Terynka!

FORESTER
(incredulous)
Terynka?

HARAŠTA
(gleefully)
Terynka! Terynka!

FORESTER
(severely)
I trust you're not poaching in my forest, Harašta?

HARAŠTA
(shaming)
I swear by God in Heaven and the firm earth under my
feet – not a single shot. But maybe I should, though.

FORESTER
What's that you're saying?

HARAŠTA
(mysteriously)
There is a hare but a few steps away. A dead hare! I
wanted to pick it up, but a voice told me: "Don't do it,
Harašta, you might get into trouble!"

FORESTER
Good gracious, man!
(He almost pokes him with his nose.) Damm it all! Don't
pick it up, Harašta, you'd be in trouble!
*(He slings his gun over his shoulder and walks in the direction
of the forest. – Lamenting.)*
Dead?

HARAŠTA
(cunningly, overdoing things on purpose)
Stone dead!

FORESTER
When will she stop, misbehaving!
(He pulls a trap from his bag and sets it.)
The Cunning Little Vixen! We'll set a trap for her. She'll
be back to fetch the hare anyway!
(He frowns and walks toward the ravine.)

HARAŠTA
Hahaha! Hahaha!
(He walks away in the opposite direction.)
Hahaha!

LITTLE FOXES
A vixen's running through the woods, carrying a sack of
potatoes, run little hare, follow her, take the spices 'way
from her! A vixen's running through the woods,
carrying a sack of ginger, a hedgehog hurries after her,
he will tear her sack to bits.
(They run up to the dead hare.)

BYSTROUŠKA

(ohledává zajíce)

Divná věc!

LIŠÁK

Divná věc!

LIŠTIČKY

Divná věc!

BYSTROUŠKA

Člověk tu byl a zajíce tu zanechal! Je to možná?

Měl ho v ruce a zase ho položil!

LIŠÁK

Pozor! Úklad!

PRVNÍ LIŠTIČKA

A já už vím, co to je! To jsou kleště!

BYSTROUŠKA

(očenichává řetěz)

Zač nás ten děda považuje?

LIŠTIČKY

To jsou kleště! To jsou kleště!

Zač nás ten děda považuje?

BYSTROUŠKA

Myslí, že su jezevec?

LIŠTIČKY

Myslí, že su jezevec?

BYSTROUŠKA

To asi ne-e!

LIŠÁK a LIŠTIČKY

To asi ne-e!

BYSTROUŠKA

Je to ale Jan s cedulou! Faječkou smrdí řetěz!

LIŠTIČKY

Jan s cedulou! Jan s cedulou!

BYSTROUŠKA

Myslí, že nám nezvostal ani jeden liščí chlup?

LIŠTIČKY

(rozběhnou se)

Jan s cedulou!

LIŠÁK

(mazlí se s Bystrouškou)

Kolik jsme už měli dětí? Stará, nevíš?

BYSTROUŠKA

Nevím, kolik.

LIŠÁK

(lísá se k Bystroušce)

A kolik jich ještě budeme mít? Stará, nevíš?

VIXEN

(She inspects the dead hare.)

How very peculiar!

FOX

Very peculiar!

LITTLE FOXES

Very peculiar!

VIXEN

A man's beenn here and left the hare behind!

Is it possible? He picked it up and put it down again!

FOX

Take care! It's a trick!

FIRST LITTLE FOX

I know what it is! A trap!

VIXEN

(sniffs the chain)

Who does the old man think we are?

LITTLE FOXES

A trap! A trap!

Who does the old man think we are?

VIXEN

Does he take me for a badger?

LITTLE FOXES

Does he take you for a badger?

VIXEN

Surely not!

FOX and LITTLE FOXES

Surely not!

VIXEN

Silly Billy! The smell of his pipe is on the chain!

LITTLE FOXES

Silly Billy! Silly Billy!

VIXEN

Does he think I'm nott a vixen any more?

LITTLE FOXES

(running about)

Silly Billy!

FOX

(hugging the vixen)

How many children have we had? Do you know, old girl?

VIXEN

No, I don't.

FOX

(embracing the vixen)

How many more will we have? Do you know?

BYSTROUŠKA

Kdybys dal pokoja! Mohl by tě někdo slyšet. Znáš zvířecí huby! Do rána nás roznosíjó po celém lesu.

LIŠÁK

A což kolik? Ještě jsi načisto pěkná!

BYSTROUŠKA

Počkej, počkej, to si povíme v měsíci máji.

LIŠÁK

Počkám, počkám. Počkám, počkám v měsíci máji, počkám, až si to povíme v měsíci máji.

HARAŠTA

Když jsem já šel okolo háje zeleného, natrhal jsem lupení do šátka bílého.

BYSTROUŠKA

Kdo to tu vříská? Jdi! Schov se!

LIŠÁK

Kdo to tu vříská?

BYSTROUŠKA

Proč bych se nepodívala, jaké to člověk?

HARAŠTA

Donesu já ho do lože, kde má milá leží.

Otevři mi, má milá –

(Zhlédne Bystroušku, postaví rychle nůši na zem.)

Nůšu důle! Harašto! Harašto! Ščagél do ruky!

(Vytahuje z nůše pušku a skládá ji.)

Hů, na ňu! To bude štuc pro Terynku.

BYSTROUŠKA

Tož, ty tak?

HARAŠTA

(honí se za ní, míří a zase svěsí pušku podle toho, jak Bystrouška mu nadbíhá, nebo se skrývá)

BYSTROUŠKA

Bít, zabít, jen proto, že su liška?

Bít – zabít?

HARAŠTA

(klopýtá a upadne)

Rány boží!

BYSTROUŠKA

Spravuj si svůj nos a já tvoju nůšu!

(Utíká k nůši. Lištičky se k nůši sběhly a dávají drůbež.)

HARAŠTA

Ochocho! *(Ohmatává si rozbitý nos.)* Rány boží! Co já Terynce řeknu, uvidá ju! Ochocho! Ancíáš pekelné nadehnal ju!

VIXEN

Leave me alone! Someone might hear you! You know what gossips animals are! The whole forest will gossip about us before dawn!

FOX

Well, tell me how many? You're still very pretty!

VIXEN

Wait! Wait! We'll see next May.

FOX

I'll wait! I'll wait! I'll wait till next May!

I'll wait until next May!

HARAŠTA

One day I walked through the green grove, I collected green leaves in my white kerchief.

VIXEN

Who is making such a noise here? Run along and hide!

FOX

Who is making such a noise here?

VIXEN

Why shouldn't I go and see what sort of man it is?

HARAŠTA

I'll take it to my sweetheart. She's asleep in her bed.

Open the gate, darling...

(He catches sight of the vixen and quickly places the hamper on the ground.)

Put the hamper down, Harašta! Harašta, pick up your gun! He pulls his gun out of his hamper and fixes it. I'll get her! She'll make a fine muff for Terynka!

VIXEN

Is that what you want?

HARAŠTA

(Tries to catch her. He takes aim and then puts the gun down again as the vixen hides and reappears.)

VIXEN

To be beaten and killed just because I am a vixen!

Too be beaten – to be killed?

HARAŠTA

(trips and falls)

Good Gracious!

VIXEN

Take care of your nose and I'll take care of your basket!

(She runs up to the basket. The little foxes have come running up and are killing the chickens.)

HARAŠTA

Oh dear, oh dear!

(He feels his smashed nose with his fingers.) God Gracious

me! Whatever will I tell Terynka? Oh dear, oh dear! The devil himself sent her across my path!

(He stumbles heavily toward his hamper.)

BYSTROUŠKA

Bít, zabít, jen proto, že su liška! Bít, zabít, jen proto, že su liška! Odsesu-li kuřátko, co tu pláče, co tu pláče?

HARAŠTA

(pln vzteku nazdařbůh střílí do lišek)
Totok zde!?

(Lištičky se rozběhnou v záplavě peří, umírající Bystrouška zůstane ležet.)

PROMĚNA

8. obraz

U Pásků v zahradě.
Nezvyklé ticho.

REVÍRNÍK

A kde otec Pásek?

PÁSKOVÁ

Je v Brně. Je plno práce. Líčíme ... není do výkladů.
(odchází)

REVÍRNÍK

(k zamklému Rehtorovi)

Tož jdu po stopě liščí a nandu doupě opuštěné. No, rehtorku, neujde ti přece suché jazyk liščí. Víš, že dělá neviditelným? I mé staré štuc neujde. Šak se ti to zhodí, rehtorku, až pudeš na námluvy za slunečnicema.

REHTOR

To už ne! Slečna Terynka se zrovna dnes vdává.

PÁSKOVÁ

Má nový štuc! Nový štuc!

REHTOR

(stírá slzu, pro sebe)
Snad neviděl?

REVÍRNÍK

(potřásá rehtorovi rukou)

Do hroma! Suché jako lóč a přeci z oka krapečku vypotí? Nic, kamaráde! Dobře je ti! Co by sis počal s takovou ženskou?! To by byl pěkné kontrapunkt! Latina tu schází.

(k Páskové)

Jak je mu asi ve Strání?

PÁSKOVÁ

Psal starému ... Teskní ...

REVÍRNÍK

(náhle)

Zaplatím a půjdu.

VIXEN

To be beaten, to be killed –

(Feathers are flying from the hamper.) – just because I am a vixen! To be beaten, to be killed, just because I am a vixen! If I steal a chicken that is crying here?

HARAŠTA

(in a fit of anger and sorrow fires aimlessly at the foxes)
There!

(the foxes run away in a cloud of feathers, vixen lies dying.)

CHANGE OF SCENE

Scene 8

In the garden of Pásek's in bowling alley.
Unusual stillness.

FORESTER

Where is your husband, Mrs. Pásek?

MRS. PÁSEK

He's in Brno. We're very busy... redecorating the place... We don't have much time for talking.
(She exits.)

FORESTER

(to the silent schoolmaster)

I followed the vixen's footprints and found her lair deserted. Well, schoolmaster, you'll get your dried vixen's tongue. You know dried vixen's tongue makes you invisible, don't you? And my old woman'll get her muff. It'll come in handy, schoolmaster, when you go courting sunflowers again.

SCHOOLMASTER

That's all over now. Miss Terynka's getting married today.

MRS. PÁSEK

She's got a new muff. A new muff!

SCHOOLMASTER

(Turns towards the fence. He shades his eyes with his palm and stares out of the garden.) (to himself)

I hope he didn't see me!

(He turns to the forester.)

FORESTER

(shaking the schoolmaster's hand)

Goodness Me! As dry as a stick and yet he manages a tear! Let it be, my friend. You're doing well. What would you do with a woman like her? That would be some counterpoint! What we need around here is the parson's Latin!

(Facing Mrs. Pásek)

How is the Parson getting on?

MRS. PÁSEK

He wrote to my husband. He feels lonely...

FORESTER

(suddenly)

I'm off. How much?

RECHTOR
(*prekvapeně*)
A kam tak brzo?

REVÍRNÍK
Kam? Do lesa a dom. Lapáčka jsem nevezal s sebou, bolijou ho nožky, polehává, je staré, rehtorku, jako my. Jak dávno tomu, hlouposti jsme vyváděli. A včil člověk je rád, když někde si přičapí a nechce se mu ani hni!

PROMĚNA

9. obraz
Černý suchý žleb jako v 1. dějství. Slunce vysvitne po pršce.

REVÍRNÍK
(*stoupá do stráně, srdečně*)
Neříkal jsem to? Malovaný jako vojáček. Palička kaštanová jako děvčátko. (*hladí zdravý štíhlý hříb*)
Je to pohádka či pravda? Pohádka či pravda? Kolik je tomu let, co jsme kráčeli dva mladí lidé, ona jak jedlička, on jak šerý bor? Také jsme hříbky sbírali, tuze pohmoždili, pošlapali, protože ... protože pro lásku jsme neviděli. Co však huběnek, co však huběnek jsme nasbírali! To byl den po naší svatbě, bože, to byl den po naší svatbě! (*Usedne, opře pušku o kolena.*) Kdyby ne much, člověk by v tu minutu usnul... A přece su rád, když k vícerom sluněčko zablýskne... Jak je les divukrásný! Až rusalky přijdou zase domů, do svých lesních sídel, přiběhnou v košíkách, až zase přijde k nim květen a láska! Vítat se budou, slzet pohnutím nad shledáním. Zas rozdělí štěstí sladkou rosou do tisíců květů, petrklíčů, lech a sasanek a lidé budou chodit s hlavami sklopenými a budou chápat, že šlo vůkol nich nadpozemské blaho. (*S úsměvem usíná. V pozadí vynoří se jeřáb s datlem, sova, vážka a všechna zvířata z 1. dějství.*)

REVÍRNÍK
(*se nadzvihne ve snu*)
Hoj! Ale není tu Bystroušky! (*Přiběhne malinká lištička.*) Hle, tu je! Maličká, rozmazlená, ušklíbená, jak by mámě z oka vypadla! Počké, tebe si drapnu jak tvoju mámu, ale lepší si tě vychovám, aby lidi o mně a o tobě nepsali v novinách. (*Rozpřáhne ruce, ale zachytí Skokánka.*) Eh, ty potvoro studená, kde se tu bereš?

SKOKÁNEK
Totok nejsem já, totok beli dědóšek! Oni mně o vás veveve, oni mně o vás vevevekládali.
(*Revírníkovi vypadne v zapomenutí puška na zem.*)

SCHOOLMASTER
(*surprised, gently*)
It's early, where are you off to?

FORESTER
Where? To the forest and then home. I left the dog at home, his legs hurt him. He has to rest. He's getting old, schoolmaster, just like us. It's a long time ago when we were young and foolish! Now we are glad to lie down for a rest and don't even feel like going out.
(*He exits.*)

CHANGE OF SCENE

Scene 9
Dry, dark ravine, the same as in Act 1. Sunshine after rain.

FORESTER
(*climbing the slope, warm-heartedly*)
Wasn't I right? Like a painted toy soldier! With a chasnut-coloured head, like a girl's! (*he strokes a fine, slender boletus.*) Is it a fairy-tale or is it all true? Fairy-tale or truth? How many years have passed since two young people walked here? She was like a young fir tree. He like a dark forest. We also collected mushrooms, trampled on them, cushioning them, because... love had blinded us. Yet many times kisses we reaped, how many kisses we reaped. That was the day after our wedding, that was the day after our wedding.
(*He climbs to the top of the hill, sits down and rests the gun against his kness.*) If it weren't for the flies I could fall asleep this very moment. Still I'm happy when the sun shines in the evening... How wonderful the forest looks! When the wood nymphs come back home to their summer seats, clad in light robes, Maytime and love will return to them! They'll welcome each other, shedding tears of joy! Again they will pour honey-dew happiness into thousands of blossoms, primroses, meadow-pea and anemones. People will pass by with heads bowed down and they will come to understand that supernatural bliss has come their way.
(*He falls asleep, smiling. The trees move. In the background the crane, the woodpecker, the owl, the dragonfly and all the animals from Act 1 appear.*)

FORESTER
(*rises in his draem*)
Oh! But the cunning Little Vixen is not here!
(*Tiny runs up to the Forester*)
Here she is! Tiny, spoilt – grinning – the living image of her mother! Wait, I'll catch you, like your mother, but I'll bring you up better, so people won't to write about me and you in newspapers!
(*He gets up, stretches his arms to catch her, but instead grabs hold of a little frog. The animals start moving about.*)
You cold beast! How did you get here?

LITTLE FROG
I'm not the one you think... that was my grandfather... He used to... to... to... talk a lot about you...
(*Forester forgets his gun and it drops to the ground.*)